

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE — DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — ECONOMIA POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Director: C. G. DISSESCU

Prim-Redactor: SILIU RĂDULESCU

COSTUL ABONAMENTULUI
A SE VEDEA PE COPERTĂ

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RADULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

C. Bălescu.—*Particularismul Dreptului maritim. Jurisprudența Română.*—*Inalta Curte de Casație și Justiție, s. I.*—Dotă certă.—Procură — Apel. — Petiție de apel. (Florica Georgescu și G. Georgescu cu Maria Simion). *Curtea de Apel din Iași, s. I.* — Opoziție. — Concluziile reclamantului. — Dacă pot fi modificate în opoziția părâtului. — Subrogație reală. — Caracter juridic. — Fortă majoră. — Prohibirea înstrăinării unor mărfuri. (Sec. Spodheim și Zolter cu Z. N. Chr. Sovoloni). *Trib. Dâmbovița, s. I.* — Competință. — Valoarea acțiunii. — Modificarea cererii în instanță. (Iancu Ștefănescu ș. a. cu Gh. Poenaru)

PARTICULARISMUL DREPTULUI MARITIM

Dreptul maritim reprezintă, fără îndoială, o disciplină juridică a parte. Este însă și o știință juridică particulară? S'a discutat cu multă amploare de argumente și de multe ori cu o vădită confuziune de termeni, această calificare de principiu. Autorii sunt împărțiți și se pot grupa sub următoarele formule:

1. — *Particularismul clasic.* In prima jumătate a secolului al XIX-lea, Pardessus, în „*Collection des lois maritimes antérieures au XVIII siècle*” (T. 1 p. 2) a pus bazele teoriei particularismului pe care a formulat-o și dezvoltat-o cu marea sa autoritate. Sunt trei elemente, spune eminentul jurisconsult, care dau o fizionomie particulară științei dreptului maritim: *universalitatea, imutabilitatea și originea cutumiară.* Cu aceste caractere, dreptul maritim își construiește sistemul său pe un fundament original în fața edificiului dreptului privat terestru, cu care departe de a avea puncte comune, se diferențiază în mod categoric, până la contradicțiune.

Dreptul privat — în deosebi dreptul civil — e prin esență variat în conținut și structură după cum situațiunea geografică a diverselor state și moravurile popoarelor, diferă după longitudine și latitudine; dreptul privat evoluează în raport cu progresul ideilor și al civilizației; dreptul privat este esențialmente codificat sau tinde către norma legislativă. Nimic din toate acestea în construcțiunea dreptului maritim. Cu douăzeci de secole înaintea erei creștine, navigatorii din extremul orient, cari au străbătut mările pe galere rudimentare încărcate cu mărfuri pentru a le desface în ținuturi depărtate, au formulat cutumele mărilor, ale căror vestigii le găsim în Codul lui Manu. Trecând prin civilizațiile Feniciene, Cretane, Ateniene și Cartagineze, cu un vestit comerț maritim,

a cărui amintire s'a păstrat numai în tradiție, timpurile mai apropiate de creștinism, ne-au transmis prin codificarea romană a Digestelor și Instituțiilor lui Justinian, legile navale ale navigatorilor din insula Rodos „un exemplu de înțelepciune” după aprecierea lui Strabonius și Cicero. Evul mediu a dus mai departe cutuma mării, pe care a unificat-o și generalizat-o, într-o epocă în care dreptul privat, civil și comercial, era „abandonat tuturor incertitudinilor și variațiilor tradiției”. (Danjon, *Traité de Droit Maritime* ed. 2-a I. n. 3). — Din această epocă ne-au rămas două monumente — de drept cutumiar maritim unificat: *Consulatul mării* (cutumele Mării Mediterane) și *Rolele Oleromului* (cutumele Oceanului Atlantic). Aceste din urmă, în special, au avut o importanță covârșitoare asupra dezvoltării de mai târziu a regulilor dreptului maritim. Fie că ar avea ca origină uzurile introduse de comercianții germani în insula Gothland, sau de comercianții Olandezi; fie că ar fi fost publicate de Eleonora de Aquitania, regină Angliei și desăvârșite de Richard Inimă de Leu; fie că ar fi reprezentând o simplă colecțiune de hotărâri judecătorești de origină franceză, pronunțate în materie maritimă pe țărmul Oceanului Atlantic (Pardessus I, p. 283—320). — Rolele Oleronului rămân ca un exemplu strălucit a uniformității dreptului cutumiar maritim, uniformitate confirmată prin însuși divergențele ivite asupra originii lor, -- ceeace demonstrează că aparițiunea lui ar fi fost posibilă la oricare din marile popoare navigatoare, la cari cutumele mării nu erau în mod sensibil diferențiate. De altfel, natura comerțului maritim, punând în contact națiuni diferite și îndepărtate unele de altele, presupune în mod necesar uniformitatea uzurilor, — fără a mai ține seama de faptul că pe imensitatea mării, în fața aceluiași pericole, în condițiuni identice de navigațiune, — era logic ca dezvoltarea regulilor de drept, să se facă în mod echivalent, în limita aceluiași constante. Din aceste două importante opere de drept cutumiar maritim, — au derivat mai târziu, *Dreptul maritim din Wisby*, — drept nordic —; „*Guidon de la mer*” — drept francez —; *Regulile Hanseatice* — drept german — și altele, până la *Ordonanța din 1681* a lui Colbert, care a inaugurat epoca modernă a dreptului maritim și din care descinde în mod direct codul de comerț Napoleonean din 1808. Din moment ce intrăm în epocă codificării, — diferențierile de structură încep să apară — desigur într-o manieră cu totul

relativă — pentru a da aștere celor trei tipuri de legislațiuni: a) Grupul francez; b) Grupul nordic; c) Grupul anglo-saxon, cari guvernează astăzi dreptul scris maritim.

Dar ceiace este vrednic de reținut din toată această evoluțiune a dreptului maritim, este faptul că dealungul veacurilor, instituțiunile juridice maritime s'au transmis și generalizat, cu structura lor originală, cutumiară, uneori arhaică, fără să fi fost alterate în esența lor de progresul ideilor și de tehnica nautică. Dimpotrivă dreptul terestru a fost influențat de anumite practice maritime cari au pătruns în organismul dreptului privat, precum: publicitatea drepturilor reale, comanda, societățile anonime, participarea la beneficii, riscul profesional, etc. Și exemplul cel mai strălucit îl avem în contractul de asigurare, necunoscut în dreptul comercial terestru, mai înainte de a fi ajuns la cea mai desăvârșită perfecțiune în uzurile navigațiunii. Universal, imutabil, cutumiar, — dreptul maritim apare, cu aceste caractere, ca o știință particularistă independentă, ce-și are sursa principiilor ce o guvernează în norme proprii suficiente prin ele înșile, care mai ales își găsește soluțiunile conflictelor de natură juridică, în regulile sale specifice de drept, fără a avea nevoie de a recurge la tradiția și formulele dreptului privat terestru, cu care pusă în opozițiune ar avea nu numai puncte de divergență, dar ar face să apară insuficiența acestora din urmă, fără a mai vorbi de posibilitatea unei flagrante contradicțiuni. O exemplificare edificatoare o găsim, în conceptul însăși al vasului, care numai prin violentarea noțiunilor de drept îl putem introduce în clasificarea lucrurilor astfel cum este stabilită în dreptul privat terestru; în conceptul transferului forțat de proprietate rezultând din abandonul făcut asigurătorilor, fără echivalent în dreptul civil și comercial; în teoria avariei comune, instituțiune străveche maritimă, guvernată de norme proprii, în privința căreia zadarnic am căuta o posibilitate de deslegare a conflictelor prin aplicațiunea principiilor dreptului pământean. Particularismul clasic își are un eminent reprezentant contemporan în autorul de drept maritim, profesorul *Daniel Danjon* (*Traité de Droit maritime*, 7 vol.; ed. II cu colaborarea lui *Jean Lepargneur*, 2 vol. apărute) care, pe baza teoriei lui *Pardessus* transmisă de *De Courcy* (*Questions de droit maritime*), *Desjardins* (*Traité de droit commercial maritime*), *De Valroger* (*Droit maritime*), *Boistel* (*Précis de droit commercial*), *Bédarride* (*Du commerce maritime*), *Cresp et Laurin* (*Cours de droit maritime*), — apără cu multă căldură și noi argumente teza predecesorilor săi, adăugând la cele trei caractere deja expuse, un al patrulea, care dă dreptului maritim, o înfățișare eminentă originală: îndrăzneala concepțiilor „une etonnante hardiesse dans les conceptions juridiques“ (*Danjon*, op. cit. ed. II, n. 9).

II. Non particularismul

În fața acestei teze tradiționale și în completă contradicțiune cu dânsa, unii autori tăgăduesc în mod formal orice caracter particular al științei dreptului maritim. Campionul acestei teze este Prof. *Julien Bonnecase* și întreaga școală din Bordeaux, al cărei promotor este. Atât în lucrarea sa „Le particularisme du droit commercial maritime“

cât și în *Traité de droit commercial maritime*, *Bonnecase* cu multă feryență și chiar cu o nuanță de iritare, face o severă critică — după metoda științifică și tehnică de interpretare a lui *Fr. Génys*, a particularismului clasic. A duce la extrem consecințele acestei teze — scrie autorul — ar însemna să zdruncinăm clasificarea fundamentală a dreptului: diviziunea în cele două ramuri, a dreptului public și privat: înseamnă a suprapune acestor două, o a treia, a dreptului maritim. Vițiul teoriei particularismului clasic constă în faptul că reprezentanții săi au dat precădere adevărului istoric în dauna adevărului organic. Este adevărat că practica nautică a creat instituțiuni originale mai înainte ca dreptul terestru să fi ajuns la o înjghebare organizată, dar această împrejurare nu poate fi în măsură a înlătura clasificarea logică și necesară a dreptului, isvorâtă în mod natural din raportul faptelor cu regula de drept, care este înăscută ființei omenești.

Oricare ar fi încercările protagoniștilor tezei particularismului clasic de a se sustrage clasificării, ele rămân sterpe și zadarnice: Dreptul maritim participă la esența dreptului privat (*Bonnecase* *Traité* n. 194).

S'ar putea cel mult vorbi de o noțiune restrânsă a particularismului care poate fi extern (sursele) sau intern (raporturile de drept). Particularismul extern este inexistent, de oarece întocmai ca și dreptul terestru, dreptul maritim isvorăște din aceleași elemente, legea și cutuma. Chiar dacă am admite că legea maritimă prezintă caractere originale și reguli specifice, acest fenomen nu este de cât *contigent și transitoriu*, fiind pe cale de a dispărea prin mișcarea legislativă bine caracterizată care tinde către o penetrațiune reciprocă a instituțiunilor de drept maritim și terestru. Și ducând analiza până la limitele sale extreme, *Bonnecase* ajunge totuși el însuși să admită existența unui *particularism intern relativ*, care ar consta în reglementarea diferită a aceluiași raporturi de drepturi admise deopotrivă de dreptul maritim și terestru. Exemplul caracteristic ni-l dă teoria responsabilității cu dublul său aspect, — în dreptul maritim, — de exonerare și limitare. Și conchide: „Dacă voim încă să vorbim de „particularism“ în dreptul maritim, nu poate fi vorba decât de un particularism relativ, foarte viu în aparență, foarte atenuat în fond; cât despre un particularism absolut al instituțiunilor, nu mai poate fi vorba“ (op. cit. n. 209). Dar chiar în aceste limite, termenul de „particularism“ întrebuițat pentru a preciza natura specifică a dreptului maritim, este inexact și susceptibil a turbura interpretarea și elaborarea sa zilnică. (cod. loco).

Școalei nonparticulariste aparține și *Albert Wahl* (*Precis théorique et pratique de Droit maritime*) care nu vede în dreptul maritim altceva decât o ramură a dreptului comercial. Diviziunea însăși a codului de comerț este eloquentă în această privință. Deși dreptul maritim are incontestabil instituțiuni proprii — recunoaște *A. Wahl*, — totuși această împrejurare nu este suficientă prin ea însăși, a face din această parte a dreptului o știință particulară. Toate regulile dreptului comercial — și așolo unde acesta nu dispune —, ale dreptului civil —, îi sunt aplicabile: ale competenței, ale falimentului, registrelor comerciale, societăților, ga-

jului, efectelor de comerț, etc. Dealtfel este suficient a analiza, chiar sumar, cartea a II-a a codului de comerț, pentru a ne da seama că sunt unele dispozițiuni inutile, unele arhaice și naive, — în sfârșit grave lacune (mutațiunile vamale, transportul pasagerilor, în dreptul francez, etc.), cece ar face extrem de dificilă, dacă nu chiar imposibilă, interpretarea dreptului maritim prin el însuși, ca știință particulară, fără a face apel la celelalte ramuri ale legislațiunii private. (op. cit. n. 5).

III.— *Neo-particularismul*. Știința dreptului maritim, ca oricare alta, nu a putut rămâne străină de mișcarea ideilor. În deosebi, un factor nou de importanță decisivă și-a restrânt influența sa covârșitoare: *progresul tehniceii navigațiunii*. Întreg aparatul nautic a fost transformat. În locul vaselor cu pânză mânate de puterea vânturilor, au apărut marile construcțiuni navale puse în mișcare de incomensurabila forță a vaporilor, a păcurei cărbunilor și electricității.

Tot utilajul a fost înlocuit, și prin aceasta, metoda de conducere, organizarea, compunerea și valorificarea transporturilor maritime. Societăți anonime cu capitaluri imense au lansat flote întregi de vase capabile să ducă în toate colțurile lumii cantități nebănuite de mărfuri. Porturile și-au schimbat înfățișarea grație mașinismului modern. Orice zi, orice oră este utilizată într'o prodigioasă activitate de încărcare și descărcare. Minutele pierdute echivalează cu pierderea echivalentă a câștigului și pot aduce ruina industriilor navale.

La condițiuni noi de viață economică au apărut, noi reguli de drept. Și astfel a luat naștere cutuma internațională modernă a mării. Particularismul clasic este în declin. Codificarea, pe de o parte, desființarea amiralităților, pe de altă parte, i-au dat lovitura de grație. Interpenetrațiunea dreptului terestru și maritim, desăvârșește opera de desființare. Dar în mod simultan un neo-particularism apare, având ca obiect codificarea cutumei internaționale. Congrese, conferințe între popoarele navigatoare, se străduiesc — cam dela finitul veacului trecut — să pună bazele unui drept maritim independent de legislațiunile interne ale țărilor interesate, sau cel puțin să facă a se adopta — pe cale de legiuri particulare a fiecărui Stat — normele adoptate în comun. Și aceste norme sunt — cel puțin de data aceasta, originale prin natura instituțiilor ce le guvernează, — independente de orice principii ale dreptului privat terestru, suficiente prin ele înșile.

Analizând caracteristicile acestui neo-particularism, *Georges Ripert*, (*Droit aritime*, Ed. II. t. I. n. 65), le rezumă în două tendințe principale: rapiditatea și siguranța, ținta navigațiunii moderne, sursa instituțiilor, cutumelor și regulilor de drept contemporane. Și ceiace este admirabil ca preocupări de viitor, este manifestarea dorinței de a se vedea înfăptuită unificarea codificată a Dreptului maritim, spre a se ajunge la acea universală — „*lex maris*” care să guverneze vasul și pe navigatori, oricărei națiuni ar aparține, în orice loc s'ar afla pe suprafața globului pământesc. Dealtfel această unificare internațională, nu este o simplă utopie. Cele două organe puternice de unificare, *Internațional law Association* și *Comité ma-*

ritime international au obținut realizări practice efective, — cu metode diferite: regulile dela York și Anvers (avarii comune), regulile dela Haga (responsabilitate), Convențiunea cu privire la abordaj și asistență, etc. Iar asociațiile de armatori, încărcători și asigurători, au ajuns prin colaborare amicală, la redactarea formularelor — tip de censesamente și polițe de asigurare, — cari mai presus de orice lege internă, — realizează în domenii imitate, unificarea cutumei internaționale moderne a mării.

Din toate cele expuse mai sus, din confruntarea opiniilor analizate în mod sumar asupra particularismului dreptului maritim, se pot degaja următoarele concluziuni: 1) Cadrul discuțiunilor este și trebuie limitat numai în ce privește acea parte a dreptului maritim care reglementează raporturile private de drept. În adevăr, în afară de acest capitol pe care autorii îl numesc în mod curent *Dreptul comercial maritim*, mai sunt ramuri ale acestei științe, ce guvernează raporturi de altă natură. Astfel, există un *Drept internațional public maritim* care reglementează conflictele de suveranitate ivite între State diferite în timp de pace sau de războiu; un *Drept administrativ maritim* care reglementează raporturile dintre persoane fizice sau juridice private și Stat, un *Drept penal maritim*, un *drept internațional maritim*. Problema particularismului acestora din urmă, este lipsită de interes, în măsură în care normele de drept ce le guvernează nu fac posibile conflicte cu normele dreptului terestru.

2) Cu toate argumentele seducătoare în fond și formă ale tezei non-particularismului, nu se poate tăgădui, în strânsă logică, fizionomia originală particulară și suficientă prin ea însăși, a instituțiilor dreptului maritim și mai ales a regulilor de drept ce le guvernează. Din moment ce anume conflicte juridice nu se pot soluționa pe baza normelor deduse din dreptul terestru; din moment ce conflicte de aceeași natură, (de pildă teoria responsabilității) în dreptul maritim și terestru, au dus la aplicațiunea unor principii diametral opuse și contradictorii; din moment ce dreptul terestru este insuficient a face posibilă interpretarea și aplicațiunea instituțiilor originale ale dreptului maritim, — trebuie să admitem în mod hotărât teza particularismului.

3) Între particularismul clasic și neo-particularism nu există o deosebire de esență și structură, ci numai de conținut. Faptul că elementele caracteristice ale unuia și ale celuilalt n'ar mai conchide astăzi, (fapt contestabil, de oarece cel puțin universalitatea și origina cutumiară continuă a fi specifice dreptului maritim) nu poate demonstra decât cel mult evoluțiunea istorică a unei științe, ale cărei reguli normative au rămas nealterate dealungul veacurilor.

C. Bălescu

Doctor în Drept

Avocat

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE S. I

Audiența de la 2 Decembrie 1927

Președinția D-lui C. Sărățeanu, consilier

Florica Georgescu și G. Georgescu cu Maria Simion

DATĂ CERTĂ.—APEL.—PRIMIREA LUI.—PROCURA ALĂTURATĂ.—
DACĂ PENTRU A AVRA DATA OFERTĂ TREBUE VIZATĂ ODATĂ CU
APELUL.—ART. 1182 COD. CIV.

Depunerea și înregistrarea la o instanță judecătorească a unei petițiuni însoțită de un act sub semnătură privată ca anexă, este suficientă pentru a conferi dată certă și actului depus ca anexă concomitent cu petițiunea ce poartă viza înregistrării, chiar dacă această viză nu s'a aplicat și pe actul anexat.

Ast-fel că, dacă în petiția de apel se arată că pe lângă dânsa se alătură și procura sub semnătură privată în baza căreia a fost semnat apelul introdus, prin vizarea apelului capătă implicit aceeași dată certă și procura alăturată, chiar dacă pe dânsa magistratul care a primit apelul nu și a mai pus viza cu indicarea datei de înfățișare.

No. 2712.—Admis recursul făcut de Florica Georgescu și G. Georgescu în contra deciziei Curții de Apel din București s. III, dată în proces cu Maria Simion,

S'au ascultat D-nii avocați N. Stănescu pentru recurenții și Al. Cerban pentru intimată.

Curtea deliberând,

Având în vedere deciziunea atacată, din care rezultă că intimata în recurs, Maria Simion, întentând acțiune pentru revocarea unei donațiuni făcută în favoarea recurenților de azi Florica și Gh. Georgescu, personal și ca soț pentru autorizare, Tribunalul Ilfov secția III-a în lipsa părților, cari fuseseră chemate la interogatoriu, a admis acțiunea și a revocat donațiunea; că recurenții făcând apel, prin procurator, d-l avocat P. Iosipescu, Curtea de apel din București S. III-a prin deciziunea atacată cu recurs și în urma incidentului ridicat de intimata Maria Simion, a anulat apelul ca fiind introdus de o persoană fără calitate; că, pentru a decide astfel, Curtea de fond examinând incidentul ridicat de intimată, constată că apelul este semnat în numele apelanților de d. av. P. Iosipescu, cu mențiunea că procura este anexată și, în adevăr, se și găsește la dosarul Curții o procură originală dată de apelanți acestuia sub semnătură privată, potrivit legii avocaților; că, însă, întrucât intimata Maria Simion contestase că, în momentul introducerii apelului avocatul P. Iosipescu ar fi posedat procura în baza căreia a fost introdus apelul, Curtea de fond arată că procura aflată la dosar nu are dată certă în sensul art. 1182 c. civ., nepurtând nici viza autorității însărcinate cu primirea apelului și nici mențiune din partea aceleiași autorități despre înfățișarea procurei; că acestea fiind singurele mijloace legale prin care să se constate că semnatarul apelului ar fi avut calitatea de procurator în momentul intro-

ducerii lui și ele neexistând în cauză, Curtea de fond conchide la admiterea incidentului și anulara apelului.

Având în vedere motivele de casare, prin care se critică soluțiunea instanței de fond, susținându-se că a violat dispozițiunile art. 1182 c. civ., și a comis exces de putere, pentru că ea nu putea să anuleze apelul pe motivul că procura originală anexată la petiția de apel nu purta nici o viză, de oarecând din momentul în care procura fusese depusă la registratura Curții, ca anexă a petițiunii de apel, ea a căpătat dată certă, fără a fi necesară vizarea ei, art. 1182 c. civ., cerând pentru ca un act sub semnătură privată să facă credință în contra terților, numai înfățișarea lui la o dregătorie publică; că —continuă a susține recurenții—soluția Curții de fond numai atunci ar fi justificată dacă partea adversă ar fi dovedit că la introducerea apelului nu s'ar fi atașat procura în original, sau că atașarea ei s'ar fi făcut ulterior.

Considerând că depunerea și înregistrarea la o instanță judecătorească a unei petițiuni însoțită de un act sub semnătură privată ca anexă, este suficientă pentru a conferi dată certă și actului depus ca anexă concomitent cu petițiunea ce poartă viza înregistrării, chiar dacă această viză nu s'a aplicat și pe actul anexat, pentru că condițiunea impusă de art. 1182 c. civ., a înfățișării înscrisului sub semnătură privată la o dregătorie publică, este satisfăcută în acest caz și cu privire la actul despre care este necontestat că a fost atașat la petițiunea înregistrată din chiar momentul depunerii și înregistrării ei.

Considerând că dacă prezentându-se unei instanțe judecătorești o petițiune semnată pentru partea în drept de un avocat, cu mențiunea scrisă pe ea că alătură în original și procura sub semnătură privată, care îi dădea dreptul a introduce acea petiție și dacă ea a fost primită și înregistrată fără a se constata de către autoritatea ce o primește că este inexactă afirmarea anexării procurei și dacă în adevăr se constată că la dosar se găsește procura despre care se făcea prin petițiune mențiunea atașării, în acest caz prezumțiunea este că procura în chestiune a fost depusă concomitent cu petițiunea înregistrată, și deci, dacă partea care are interesul a se dovedi neconcomitența depunerii nu face ea această dovadă, procura în chestiune dobândește conform regulii de mai sus dată certă ca și petițiunea împreună cu care în atari condițiuni, trebuie a se considera că a fost înfățișată autorității judecătorești.

Considerând că în speță fiind constatat că petițiunea apelului făcut în numele recurenților a fost depusă și înregistrată la Curtea de apel tocmai în aceste condițiuni și intimata nefăcând dovada contrarie prezumțiunii ce se degaja din atari condițiuni, urmează că numai prin exces de putere și prin violarea dispozițiunilor art. 1182 cod. civ. Curtea de fond a refuzat să recunoască procurei în discuțiune aceeași dată certă pe care o căpătase petițiunea de apel.

Că dar, motivele de casare fiind întemeiate urmează a se admite recursul, a se casa hotărârea atacată și a se trimite cauza aceleiași instanțe pentru a o judeca din nou, conform art. 52 din legea Curții de Casație.

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI S. I

Audiența de la 9 Noembrie 1922

Președinția D-lui D. Volanschi, Prim-președinte

Soc. Spodheim și Zoller cu Z. N. Chrisoveloni

OPOZIȚIE.—DACĂ RECLAMANTUL ÎȘI POATE MODIFICA CONCLUZIILE
 ÎN OPOZIȚIA PĂRĂTULUI.—ART. 157 PROC. CIVILĂ.
 SUBROGAȚIE REALĂ.—UNIVERSALITATE.—LUCRU SUBROGAT.—
 CARACTERUL LUI JURIDIC.—OBIECT SINGULAR.—DACĂ POATE FI
 LOC LA SUBROGAȚIE REALĂ.
 FORȚĂ MAJORĂ.—OBLIGAȚIUNI.—STINGERE.—AUTORITATE PUBLICĂ.
 —PROHIBIREA ÎNSTRĂINĂRII UNOR MĂRFURI.—CAZ DE FORȚĂ
 MAJORĂ.—ART. 1156 COD. CIVIL.

1. Din cuprinsul art. 157 proc. civilă rezultă că opoziția nu are de efect de a desființa hotărârea dată în lipsă și cum opoziția nu poate profita de cât oponentului, reclamantul, intimat în opoziția părâtului, nu mai poate modifica concluziile puse înaintea instanței când s'a pronunțat hotărârea dată în lipsă și deci cu atât mai mult cuvânt nu poate formula concluziuni noi.

2. Prin efectul subrogației reale lucrul subrogat păstrează în universalitatea în care intră același caracter juridic ca și lucrul înlocuit și deci numai acel care cere restituirea unei universalități juridice poate să ceară lucrul care a înlocuit pe acel ieșit din acea universalitate; ast-fel că atunci când se cere restituirea unui obiect singular, subrogația reală nu poate avea loc, afară numai de cazul când ar fi fost stabilită prin convenția părților sau prin o dispoziție legală ca în materie de dotă.

Prin urmare, acel care ar avea numai o creanță pentru predarea unor mărfuri determinate, nu poate cere, în virtutea subrogației reale, prețul acestei mărfi primit de vânzător dela o altă persoană, pentru motivul că se referă la un obiect singular.

3. Măsura luată de autoritatea publică de a prohibi înstrăinarea unor mărfuri, constituită pentru debitor un caz de forță majoră care are de obiect stingerea obligațiunei sale în conformitate cu principiul edictat de art. 1156 cod. civ.

No. 43.—Admis în parte atât apelul făcut de soc. în nume colectiv Spodheim și Zoller cât și cel făcut de Z. N. Chrisoveloni în contra sentinței Trib. Iași S. III cu No. 63 din 19 Aprilie 1920.

Curtea,

Având în vedere apelurile făcute de Societatea în nume colectiv Spodheim și Zoller și de Z. N. Chrisoveloni în contra sentinței comerciale a Tribunalului Iași S. III-a, No. 63 din 19 Aprilie 1920, prin care „admite în parte opoziția făcută de Z. N. Chrisoveloni, reformează în parte sentința comercială No. 205 din 17 Decembrie 1919, admite în parte acțiunea Societății în nume colectiv Spodheim și Zoller, declară reziliat contractul de vindere cumpărare din 18 Septembrie 1918 intervenit

între Z. N. Chrisoveloni și Societatea Spodheim și Zoller și obligă pe Z. N. Chrisoveloni să restituie societății reclamante suma de douăzeci și cinci mii lei acompt de preț cu procente legale de 6 la sută pe an de la 20 Iulie 1918 până la achitare; îl obligă să mai plătească suma de una sută patrusprezece mii lei diferență de preț și suma de șase sute trei zeci lei cheltuieli de încărcare și în fine îl obligă să restituie în natură reclamantei cantitatea de una mie trei sute saci în stare bună sau valoarea lor în sumă de șapte mii opt sute lei. Respinge ca nedovedită cererea de plata sumei de 45000 lei daune reprezentând lipsa de beneficiu și sporul de cheltuieli menționate în sentința opozată. Menține cheltuielile de judecată acordate reclamantei prin sentința opozată în sumă de trei mii lei“.

Având în vedere că prin contractul de vânzare din 16 Septembrie 1917, Z. N. Chrisoveloni a vândut Societății în nume colectiv Spodheim și Zoller reprezentată acum prin C. Zoller, care în urma desființării societății, are dreptul de a continua acest proces, (actul autentificat de Tribunalul Vaslui sub No. 855 din 20 August 1921); sămânța de floarea soarelui depozitată în 4 magazii din Ghidigeni, 5 magazii din Iași și 7 vagoane din orașul Bârlad cuprețul de 4000 le vagonul, de 10.000 kgr. net, după cântarul oficial al gării de expediție. Vânzătorul a primit un acout de 25.000 lei. Se stipulează prin contract că plata se va face după duplicatele de încărcare la S. O. Grosswald din Iași, sacii pentru ridicarea sămânței urmând a fi procurați de către cumpărător. Prin contract se evaluează marfa vândută dela 80—100 vagoane;

Având în vedere că Societatea Spodheim și Zoller a intentat acțiune în contra lui Z. N. Chrisoveloni, prin care cere: 1) restituirea acoutului de 25.000 lei; 2) să i se plătească suma de 225.000 lei cu titlul de daune, care reprezintă diferența între prețul convenit cu Z. N. Chrisoveloni și prețul pe care l-a plătit pentru cumpărarea de sămânță de floarea soarelui; 3) să i se plătească 90.000 lei care reprezintă beneficiul de care a fost lipsit din cauza nepredării în luna Iunie 1917 a mărfii vândute; 4) să i se restituie 2178 saci în stare bună, sau în caz contrar valoarea lor de 15068 lei; 5) să i se plătească 1500 lei cheltuiala cu oamenii trimiși pentru încărcarea mărfii; 6) procente legale comerciale la toate sumile de mai sus. Această acțiune a fost admisă de tribunal în parte, în lipsa lui Z. N. Chrisoveloni; s'a declarat reziliat contractul de vindere-cumpărare de sămânță din 18 Septembrie 1918; s'a admis în totul celelalte capete de reclamație, afară de suma de 90.000 lei cerută ca daune, pe cari tribunalul le-a evaluat la 45.000 lei; că Z. N. Chrisoveloni făcând opoziție, tribunalul a pronunțat sentința care a fost apelată;

Având în vedere că Z. N. Chrisoveloni a predat Societății o cantitate de 42 jumătate vagoane de sămânță de floarea soarelui, iar 19 vagoane le-a predat lui I. Popov, și a rămas din întreaga cantitate vândută 5000 kgr. pe care le-a rezervat pentru sămânță;

Având în vedere că Z. N. Chrisoveloni susține că nu poate fi responsabil de daune pentru motivul că a fost împiedecat de a preda întreaga cantitate de marfă de un caz de forță majoră, care rezultă din dispoziția luată de către consiliul județean economic al județului Tutova, care lucra în

numele Direcțiunii generale economice și care în baza Ordonanței No. 1 a Direcțiunii Aprovizionărei, a dispus că cantitatea de 19 vagoane să fie predată lui Popov;

Având în vedere că prin decretul-lege (No. 1545 din 2 Iunie 1918 Monitorul Oficial No. 55 din 3 Iunie 1918) s'a înființat „Direcțiunea generală Economică”, care avea atribuțiunea de a organiza importul, exportul și aprovizionarea țării cu materii prime și industriale; că art. 15 al decretului prevede că: consiliul economic poate hotărî raționarea hranei și articolelor de prima necesitate, poate dispune imobilizarea și rechiziționarea mărfurilor și alimentelor și împărțirea acestor mărfuri și alimente în proporția cuvenită pentru a satisface nevoile alimentare ale populației; că, în conformitate cu dispozițiile art. 15, Direcțiunea Aprovizionărei a dat Ordonanța No. 1 din 8 Iunie 1918 (Monitorul Oficial No. 62 din 10 Iunie 1918); care prin art. 5 dispune că: dela data publicației în Monitorul Oficial a ordonanței, nici o înstrăinare sau simplă transmisiune sub orice titlu a produselor declarate, nu se va mai putea face chiar pentru executarea contractelor cu date anterioare acestei ordonanțe;

Având în vedere că din certificatul No. 2132 din 15 Mai 1919 al Consilierului Agricol al județului Tutova rezultă că s'a dat o cantitate de 18 vagoane de sămânță de floarea soarelui lui I. Popov, în baza ordonanței No. 1 din 8 Iunie 1918; că deasemenea serviciul economic al județului Tutova a autorizat pe Popov la 25 Iulie 1918, de a mai cumpăra dela Chrisoveloni încă un vagon de sămânță;

Având în vedere că C. Zoller a susținut că în cazul când s'ar decide că Z. Chrisoveloni a fost împedat ca să execute contractul, de un caz de forță majoră, cere ca să fie obligat a-i plăti prețul primit dela firma Popov, pentru marfa vândută Societății, preț care a înlocuit marfa, și din care să se deducă prețul pe care Societatea trebuie să-l plătească lui Z. Chrisoveloni; că această cerere se întemeiază pe faptul că vânzarea mărfii a fost cu grămada, după cum prevede art. 1299 c. civ., vânzare în care riscurile și proprietatea trec asupra cumpărătorului încă din momentul convențiunii; ca ultim argument se mai susține că cumpărătorul este creditorul vânzătorului pentru predarea lucrului sau pentru daune-interese; că prin urmare atunci când predarea lucrului nu se poate face din cauza unui fapt de forță majoră, vânzătorul este obligat prin efectul subrogațiunii reale; cumpărătorul devine din creditor pentru predarea lucrului, creditor al echivalentului ce a înlocuit lucrul; că deci Societatea are drept la prețul primit de Z. Chrisoveloni dela Popov;

Având în vedere că după cum s'a relatat mai sus, Z. Chrisoveloni a vândut Societății Spodheim și Zoller sămânță de floarea soarelui depozitată în patru magazii din Ghidigeni, trei din Iași și 7 vagoane din Bârlad; că marfa a fost individualizată astfel că nu constituie o vânzare de lucruri în genere; că nu poate fi însă considerată ca o vânzare în bloc conform principiului prevăzut de art. 1299 c. civ., în care caz vânzarea este perfectă deși mărfurile n'au fost cântărite, numărate sau măsurate; de oarece prin o clauză a contractului se stipulea-

ză că „prețul este de 4000 lei de vagon”; că conform acestei clauze prețul urma să se determine prin operațiunea cântăririi; că spre deosebire de cazul prevăzut de art. 1299 c. civ. când s'a vândut marfa cu grămada, vânzarea se consideră perfectă și transmite proprietatea, în cazul art. 1300 c. civ. prețul care este un element esențial al vânzării, trebuind să se fixeze prin cântărire, măsură sau numărare, proprietatea lucrului nu se transmite asupra cumpărătorului până în momentul efectuării acestor operații; că aceste operații ca să fie valabile trebuie să fie îndeplinite în contradictoriu cu cumpărătorul sau cu un mandatar expres sau tacit al acestuia, care poate fi și căraușul însărcinat cu transportul mărfii;

Având în vedere că s'a obiectat de Z. Chrisoveloni că Societatea a modificat concluziile după ce a făcut dânsul opoziție, ceea ce e inadmisibil;

Având în vedere că firma Spodheim și Zoller, la audiența când s'a judecat acțiunea în lipsa lui Chrisoveloni, a cerut rezilierea contractului de vânzare și daune; că tribunalul a admis rezilierea și daune; că în instanța deschisă, după opoziția lui Chrisoveloni, cere prețul lucrului vândut pe baza transmiterii proprietății acestuia și a subrogației reale ce ar fi avut loc, ceea ce constituie o modificare a primelor concluzii și chiar noi concluzii;

Având în vedere că din dispozițiile art. 157 pr. civ., rezultă că opoziția nu are de efect de a desființa hotărârea dată în lipsă; că opozițiunea neputând profita decât oponentului, reclamantul nu poate modifica concluziile puse înaintea instanței când s'a pronunțat hotărârea dată în lipsă și cu atât mai puțin formula concluzii noi;

Având în vedere că concluziile deduse de reclamant, din faptul transmiterii proprietății lucrului vândut asupra sa, și care consistă la dreptul asupra prețului, constituie o concluzie distinctă de cea formulată în instanță când s'a dat sentința tribunalului atacată cu opoziție; că cererea formulată conform principiului subrogației reale, este o modificare a primelor concluzii; că prin urmare aceste cereri nu pot fi propuse în instanța de opoziție;

Având în vedere că admitând că concluziile puse de C. Zoller pot fi discutate, urmează a se examina temeinicia lor;

Având în vedere că proprietatea asupra mărfii nefiind transmisă asupra cumpărătorului, după cum s'a stabilit mai sus, C. Zoller nu are dreptul la prețul pe care Z. Chrisoveloni l-a primit dela Popov; că este neîntemeiată argumentarea că prin predarea mărfii către I. Popov s'a deferminat prețul, de unde consecința că proprietatea s'a transmis asupra foastei societăți; că, după cum s'a analizat, cântăririi pentru a fi operantă în ce privește transmiterea proprietății, trebuie să fie contradictorie cu cumpărătorul în sensul în care s'a definit mai sus; că predarea către Popov rezultând din un act de vânzare distinct, deci din un raport juridic care tocmai excludea pe acel cu firma reclamantă, este evident că predarea mărfii către acesta nu putea să aibă alt efect în ce privește transmiterea proprietății, decât efectul care rezultă cu privire la acest raport juridic; iar nici de cum acel de a transmite proprietatea asupra firmei Spodheim și Zoller;

Având în vedere că subrogația reală este o ficțiune întemeiată pe noțiunea fungibilității elementelor cari compun universalitatea juridică care constituie patrimoniul, și care au ca măsură comună ideea de valoare pecuniară; că efectul acestei subrogații este că lucrul subrogat păstrează în universalitatea în care intră acelaș caracter juridic ca și lucrul înlocuit; că consecința conceptului de subrogație reală exprimat prin regula *judicii universalibus pretium succedit loco rei et res pretii*, este că numai acel care cere restituirea unei universalități juridice poate să ceară lucrul care a înlocuit pe acel eșit din acea universalitate; că într'un *judicium singulare*, subrogația reală nu poate avea loc, afară de cazul când ar fi fost stabilită prin convențiunea părților, sau prin o dispoziție legală, precum în materie de dotă;

Având în vedere că, în specie, firma Spodheim și Zoller care ar avea numai o creanță pentru predarea unei mărfi determinate nu poate cere, în virtutea principiului subrogației reale, prețul acestei mărfi primit de vânzător dela o altă persoană, pentru motivul că se referă la un obiect singular;

Având în vedere că o măsură luată de autoritatea publică de a prohibi înstrăinarea unor mărfuri, constituie pentru debitor un caz de forță majoră, care are de obiect stingerea obligațiunei sale, în conformitate cu principiul edictat de art. 1156 c. civ.;

Având în vedere că ordonanța No. 1 din 8 Iunie 1918, enunțată mai sus, oprește înstrăinarea sub orice titlu a produselor așume indicate în care intră și floarea soarelui, și adaugă că nu se pot executa nici contractele cu date anterioare acestei ordonanțe; că această dispoziție categorică constituie un caz de forță majoră pentru Z. Chrisoveloni, care nu mai putea executa obligația sa cu privire la marfa nepredată încă la data emiterii ordonanței; că în consecință obligațiunea sa este stinsă; că deci neputându-i-se imputa nici o culpă, nu poate fi făcut responsabil de daune.

Având în vedere că s'a susținut de C. Zoller că Z. Chrisoveloni trebuia să intervie la autoritatea competentă pentru a fi autorizat a-i preda marfa; că însăși reclamanta avea o atare autorizație anterioară celei eliberate lui Popov; a mai susținut apoi că ordonanța din 8 Iunie 1918 nu este legală;

Având în vedere că Z. Chrisoveloni nu era obligat prin contract de a obține autorizație de vânzare, în caz când ar fi impusă prin o dispoziție legală; că neavând o astfel de obligație nu poate fi în culpă că n'ar fi făcut nici un demers în acest sens; că de altfel dânsul făcuse declarație că sâmbânța fusese vândută societății; că C. Zoller n'a făcut dovada că Z. Chrisoveloni a avut cunoștință despre propria sa autorizație; că autorizația pentru a vinde 19 vagoane de sâmbânță de floarea soarelui dată lui I. Popov fiind posterioară, cea dintâiu rămânea fără valoare și deci nu putea fi executată, fiind implicit abrogată; că după cum rezultă din certificatul Consilierului agricol din 13 Mai 1919, comisiunea de aprovizionare avea cunoștință că sâmbânța era vândută; dar că a atribuit-o lui I. Popov din Bârlad din cauza lipsei de ulei ce se simțea în județul Tutova; să ordonanța No. 1 din 8 Iunie 1918, ar fost dată în conformitate cu prescripția cuprinsă în art. 13 al

decretului menționat mai sus, care permitea asemenea măsură; că fiind legală era obligatorie și deci Z. Chrisoveloni nu se putea sustrage dela aplicarea ei;

Având în vedere că s'a mai susținut de C. Zoller că dacă nu i se plătește de către Z. Chrisoveloni diferența de preț primită dela Popov, atunci Chrisoveloni s'ar îmbogăți fără cauză legitimă în detrimentul său;

Având în vedere că, după cum s'a arătat, obligațiunea vânzătorului s'a stins prin efectul forței majore; că dânsul nedatorând prestațiunea lucrului vândut, nu datorește nici diferența de preț, care e prestație cu totul distinctă, și care dacă ar fi acordată ar constitui o modificare a contractului; că cumpărătorul nu poate obține această diferență nici în virtutea acțiunei *de in rem verso*, pentru motivul că vânzătorul, liberat de orice obligație față de cumpărător, a primit prețul pentru un lucru care îi aparținea exclusiv; că admitând că ar exista o îmbogățire, nu sunt însă întrunite condițiunile cerute pentru exercitarea acțiunei *de in rem verso*, de oarece ar fi trebuit ca vânzătorul să se fi îmbogățit în dauna cumpărătorului, fapt care nu s'a produs, dânsul neînșușindu-și nimic din patrimoniul acestuia;

Având în vedere că din actele aflate la dosar se constată că Z. Chrisoveloni a predat firmei Spodheim și Zoller 42 jumătate vagoane de sâmbânță de floarea soarelui; socotindu-se la 1 kgr. 200 gr. greutatea unui sac, după cum rezultă din scrisorile de trăsură, și ținându-se seamă de pierderi; că pentru această cantitate a primit prețul dela numita firmă; că sumai de 25.000 lei dată ca acout, urmează a fi restituită de Z. Chrisoveloni lui C. Zoller, de oarece o deține fără cauză; că a mai predat 19 vagoane lui I. Popov; că din depunerile martorilor I. Vulcan și Gr. Constantin se constată că, din sâmbânța depozitată în magaziiile specificate în contractul de vânzare, a mai rămas, o cantitate de 5000 kgr. rezervată pentru însămânțare, pe care, în virtutea unei clauze tacite, nu era obligat vânzătorul s'o predea, pentru motivul că este natural ca să păstreze sâmbânța necesară pentru recolta viitoare; că aceasta fiind interpretarea logică a voinței părților pentru nepredarea acestei cantități, C. Zoller nu poate pretinde daune;

Având în vedere că C. Zoller cere ca să i se restituie de către Z. Chrisoveloni două mii șapte sute opt saci sau valoarea lor;

Având în vedere că marfa cumpărată se punea în sacii trimiși de firma Spodheim și Zoller; că din depunerea martorului M. Hociug se stabilește că Chrisoveloni deține numărul de saci ceruți prin acțiune; că după declarația martorului Carol Drimer, un sac în stare bună valora 6 lei, urmează deci că Z. Chrisoveloni să fie obligat să restituie 2178 saci, iar în caz de neexecutare să plătească valoarea lor de treisprezece mii șasezeci și opt lei;

Având în vedere că din depunerile martorilor S. Popescu și M. Hociug rezultă că au fost încărcate 9 vagoane de sâmbânță de floarea soarelui cu oameni plătiți de reclamantă, că aceste vagoane au fost apoi expediate lui I. Popov; astfel că Z. Chrisoveloni profitând de încărcarea făcută urmează a plăti suma cheltuită cu încărcarea, și care se evaluează de Curte la una mie cinci sute lei; că

la sumele arătate mai sus Z. Chrisoveloni este obligat a plăti procente de 6 la sută pe an cu începere de la 20 Iunie 1918 data intentării acțiunii și până la achitare;

Având în vedere că din faptele expuse rezultă că ambele apeluri urmează a fi admise în parte;

Pentru aceste motive, redactate de d. Prim Președinte, Curtea, admite în parte ambele apeluri.

Semnați: *D. Volanschi, C. A. Gorgos, C. Vărgolici, N. N. Gane, M. Haralamb.*

TRIBUNALUL DÂMBOVIȚA S. I

Audiența de la 16 Martie 1928

Președinția D-lui N. Georgescu-Ceptura, judecător

Iancu Ștefănescu s. a. cu Gh. Poenaru

COMPETENȚĂ.—DETERMINAREA EI DUPĂ VALOAREA DIN ACȚIUNE
MODIFICAREA CERERII ÎN INSTANȚĂ.—ART. 57 PR. CIV.

După art. 57 pr. civ. competența unei instanțe, în toate cazurile, se determină după valoarea arătată în acțiune. Aceasta însă presupune că acțiunea nu este modificată. Când însă acțiunea se modifică, prin cererea pe care o face partea în instanță, competența se determină în cazul acesta după aceasta cerere, fiindcă pentru instanța de judecată numai această cerere există, nu și cererea inițială.

Proces-Verbal No. Respins primul motiv de apel făcut de Iancu Ștefănescu în proces cu Gh. Poenaru.

Tribunalul,

Având în vedere că prin primul motiv de apel invocat, se susține că rău a judecat prima instanță acțiunea introdusă de intimatul Gh. Poenaru, când prin această acțiune se cerea dela apelanți suma de 57.800 lei, care reprezintă chiria a 5 boloboace în capacitate de 350 decaltri, cum și restituirea acestor boloboace sau valoarea lor de 12.500 lei, deci în total se cerea o sumă mai mare de 50.000 lei; că deși în fața primei instanțe intimatul a susținut că printr-o eroare de scris s'a trecut suma de 57.800 lei în loc de 57.000 lei, deci în total mai puțin de 50.000 lei, însă această susținere, arată apelantul, nu este fondată, fiindcă făcându-se calculul chiriei cerute, se vede că chiria pretinsă este de 57.800 lei, astfel că valoarea arătată în acțiune fiind peste suma de 50.000 lei, prima instanță nu era competentă să judece;

Având în vedere că stabilindu-se că intimatul a cerut în fața primei instanțe să i se admită acțiunea pentru suma de 49.500 lei și stabilindu-se că prin acțiune se cerea suma de 50.500 lei, urmează să vedem dacă prima instanță era competentă să judece;

Considerând că după art. 57 din procedura civilă, care arată cum se determină competența unei instanțe în toate cazurile, competența se determină după valoarea arătată în acțiune; că după acest articol deci, s'ar părea că nu ceeace se cere de parte în instanță ar determina competența, ci ceeace se cere prin acțiune;

Considerând că interpretarea aceasta ar fi exactă, dacă cineva, când face o acțiune, n'ar putea să

și-o modifice; că însă de îndată ce poate să-și modifice acțiunea, instanța judecă ceea ce se cere de parte, nu ceea ce este arătat în acțiunea sa; competența în cazul acesta se va determina după ceea ce pretinde partea în instanță, fiindcă această pretenție o judecă instanța;

Considerând că prin această interpretare se vede că nu se contrazice art. 57 din procedura civilă, fiindcă acest articol presupune o acțiune nemodificată, de orice natură ar fi ea și în situația aceasta competența se va determina după valoarea din acțiune; că în cazul acțiunii modificate, după cum s'a arătat competența se va determina după cele cerute prin modificare, fiindcă pentru instanță numai această cerere există, iar nu cererea inițială.

Având în vedere că față de cele expuse, constatându-se în speță că în fața primei instanțe intimatul a cerut să i se admită acțiunea pentru suma de lei 49.500, în cazul acesta prima instanță a fost competentă să judece și fiind astfel primul motiv de apel găsimu-se nefondat, el se respinge în consecință ca nefondat;

Văzând că sunt orele înaintate amână pricina;

Pentru aceste motive redactate de d-l judecător Hariton Udrea, dispune, amână pricina.

Semnați: *N. Georgescu, Hariton Udrea.*

BIBLIOGRAFIE

A APĂRUT:

„STUDII JURIDICE“

VLUMUL II

DE

N. GEORGAN

JUDECĂTOR DE ȘEDINȚĂ LA TRIBUNALUL ILFOV

VoluM de 350 pagini, tipărit pe hârtie velină

CUPRINZÂND:

Studii de Drept Civil, Procedură Civilă, Drept Penal, Procedură Penală, Drept Comercial.

PREȚUL 250 LEI.

Comenzile întovărășite de cost, la care se mai adaugă suma de 15 lei pentru transport recomandat, se vor adresa autorului în București, str. Verde No 3 prin Strada Doctor Felix, precum și la Administrația Revistei Judiciare „**Curierul Judiciar**“ București, Str. Artei No. 5, Librăria Socec și Librăria Alcalay.

Librăriile se vor adresa direct autorului, având un rabat de 20%

A apărut noua lucrare a d-lui *C. Hamangiu*, consilier la Inalta Curte de Casație, în colaborare cu d-nii *I. Rosetti Bălănescu*, și *Al. Băicoianu*, doctori în drept din Paris.

VoluM I de 1000 pagini

Cuprinzând: Fundamentul și izvoarele Dreptului. — Teoria actelor juridice. — Persoanele. — Familia. — Domiciliul. — Absența. — Starea civilă. — Căsătoria. — Divorțul. — Filiațiunea. — Adopțiunea. — Incapabili. — Puterea părintească. — Interdicția. — Persoanele juridice. — Bunuri. — Teoria posesiunii.

Lucrarea va cuprinde 3 volume. — Prețul volumului lei 600.